

Από την πόλη έρχομαι ...

Τετράστιχο, διαπλουτιζόμενο με νέους στίχους για να δηλώσει περιφραστικά την ασυναρτησία.

Το πλήρες είναι:

**Από την Πολύ έρχομαι
Και στην κορφή κανέλα**
Άνοιξε το καπέλο σου
Να μη βραχεί η ομπρέλα

Οι δυο τελευταίοι στίχοι προστεθήκαν για να επιτείνουν την ασυναρτησία. Συμφώνα με τον Ιωακείμ Βαλαβάνη το "κανέλα" ήταν "καν έλα" και η φράση ήταν Από την Πόλη έρχομαι Και στην κορφή καν έλα

Δηλ. έλα μέχρι την κορυφή του παρακειμένου λόφου να με συναντήσεις. Όμως το "κάν" σημαίνει "και αν" και όχι "έως". Αλλά και αν δεχθούμε το «κάν» ως «έως» πάλι και έτσι το μήνυμα δεν έχει νόημα. Πως μπορεί να απαιτεί κάποιος να τον προϋπαντήσουν χωρίς να δηλώνει καν ETA (estimated time of arrival, εκτιμώμενο χρόνο άφιξης), και πιο νόημα έχει η απαίτηση, και γιατί να καταστεί παρομιώδης;

Στο 749 ο Νατσουλης, επικαλούμενος τον Γιάννη Βλαχογιάννη, αναφέρει ξεχασμένη ολοσέλιδη ιστορία ανάξια και διαψεύσεως ακόμη. Την παραθέτω ως επίμετρο, και δείγμα της οργιάζουσας ανευθυνότητας και φαντασίας.

Η δική μου ερμηνεία

Επιπολάζω σημαίνει έρχομαι στην κορυφή . Γιατί **επιπολή** είναι η **επιφάνεια**. Από το **επί+πέλω**.

Ο **επιπόλαιος** είναι ο **επιφανειακός**, ο χωρίς βάθος, Τσι έχουμε **επιπόλαια** τραύματα και **επιπόλαιους** (μτφ) ανθρώπους.

Η κανέλλα ως σκόνη τίθεται στην κορυφή των γλυκισμάτων.

Η φράση "**Επιπολάζει, κι έρχεται στην κορυφή [του γλυκίσματος] κανέλα**".

Οι λέξεις «κι έρχεται στην κορυφή» είναι μια παλιλλογία που επεξηγεί το «επιπολάζει».

Τέτοιες ανάλογες παρομοιώσεις υπάρχουν συχνά.

Το ερχεται έχει πολλές φορές τη σημασία του αρμοζει, ταιριάζει : πχ. «Μου ηρθε καλά αυτό το σακακι».

Πχ. «Βαλ' του ρίγανη», «το αττικόν άλας», το λατινικό «cum granno salis» και η φράση «Έβαλες πολλή σάλτσα στην επιστολή ή στην ομιλία σου». Δηλ διάνθισες την ομιλία με περιττολογίες, είχες επιτηδευμένο ύφος. Άρα και η κανέλα στην κορυφή μπορεί να είχε την ίδια μεταφορική σημασία : έβαλες σάλτσες, περιττολογίες έτσι που το έκανες ακατανόητο, ασυνάρτητο.

Κάθε γλυκό που έρχεται από την Πόλη θέλει κανέλα. (χαλβάς, ταβούκ γκιοκσού, ασουρές) η κανέλλα μπαίνει στο τέλος, λίγο πριν φαγωθεί το γλυκό, για αν μείνει πικρίζει. Ίσως αυτή η φράση να λέγονταν από τους πλανοδίους ή υπαίθριους πωλητές γλυκισμάτων : «από την

Πόλη ΕΡΧΕΤΑΙ και [βάλτε ή βάλαμε] στην κορφή κανέλα». Ορθότερο δε επιπάσατε (δηλ. πασπαλίστε με κανέλα).

Κάποιο παράκουσμα και η παράλειψη του εννοούμενου ρήματος κατέστησε τη φράση ακατανόητη.

ΤΑΒΟΥΚ ΓΚΙΟΓΣΟΥ

Επιμετρο

«Από την πόλη έρχομαι και στηνκορφή καέλα»

Ο Γιάννης Βλαχογιάννης (Άπαντα τόμ. 3) γράφει τα εξής: «Ίσαμε το σωτήριο έτος **1486** (που άνοιξε ο δρόμος της Καλής Ελπίδας) τα μυρωδικά των Ινδιών, **πιιιι** ρια, γαρούφαλα, κανέλες και η άλλη συντροφιά τους η μπαχαρική, είχε ένα μοναχό λιμάνι στη Μεσόγειο, κι αυτό ήταν η Αλεξάντρεια και σ' αυτό πλήρωναν το κουμέρκι τους· εδώ ίσα - ίσα αρχίζει ο μύθος, που επιμύθιο θα 'χεί την παροιμία της Πόλης και την κανέλα της. Ένας κάποιος έμπορος ή εφοπλιστής -συχνά οι δύο κάνουν ένα πρόσωπο, και Χιώτης αυτός θα ήταν, αφού η μαρτυρία θέλει την παροιμία Χιώτικη και οι Χιώτες είναι πονηροί μα και τρελοί, ποίος λίγο, ποίος πολύ, μπορεί όμως να 'τανε και Γενοβέζος, ή ό,τι άλλο θέλετε, πάντα όμως ναυτικός που πρώτη φορά έκανε το εμπόριο των μπαχαρικών και πρώτη φορά έπιανε στο λιμάνι της Αλεξάντρειας- με το καράβι του φορτωμένο την Ινδιάνικηπραμάτεια του, άραξε στη Χίο: με το αρίβο του, ο κουμερκιάρης του νησιού (τελώνης) άνοιξε τ' αμπάρι, εξέτασε το φορτίο, είδε απάνω - απάνω τη'κανέλα και κατάλαβε· ρώτησε αθώα τον καπετάνιο... "Από πού έρχεσαι; Από την Πόλη"; Ο Κουμερκιάρης γέλασε, γύρισε στους άλλους γύρω και είπε, σαν να το 'λεγε στον εαυτό του: "Ορίστε, από την Πόλην έρχομαι και στην κορφή κανέλα". Ο Καπετάνιος, δηλαδή, για να γλιτώσει το τελώνιο της εισαγωγής από το εξωτερικό, τέλεια άπειρος του Μεσογειακού εμπορίου, νιόβγαλτος, θαλασσοπόρος, άπραγοςπραματευτής, καπετάνιος του γλυκού νερού, την έπαθε Χιώτικη. Μπορεί να ήτανε και Χιώτης, καθώς είπα, που πρώτη φορά καταπιανόνταν με εμπόριο των μπαχαρικών. Οι Χιώτες οι τετραπέρατοι σ' αυτές τις δουλειές, θα γελάσανε με την καρδιά τους για το πάθημα του ανόητου πατριώτη τους, κατάσχεση φορτίου και του караβιού, ακόμη και φυλάκιση.

.«Οι Βαλαβάνης προσπάθησε να την εξηγήσει τη φράση αυτή πλάθοντας ολάκερο μύθο, πως τάχα ένα

παλικάρι, γυρίζοντας από τα ξένα, έγραψε στην αγαπημένη του τα λόγια αυτά: «Από την Πόλιν έρχομαι και στην κορφή καν' "έλα".

Αυτή η ανοησία η καλαμπούρικη θυμίζει την άλλη, που άλλος λογιότατος θέλοντας να εξηγήσει τη φράση "και πράσινα άλογα", έπεσε και αυτός στον λάκκο του καλαμπουριού, εξηγώντας (πράσιν άλογον)».

Έτσι, ο Γιάννης Βλαχογιάννης παραδέχεται, λοιπόν, πως η φράση είναι Χιώτικη και δεν παραδέχεται την εξήγηση του Ιωακείμ Βαλαβάνη («καν έλα»). Βγήκε, λει από ιστορικό περιστατικό που λησμονήθηκε. 749.82

Βιβλιογραφία

261 Ι. ΣΤΑΜΑΤΑΚΟΣ – ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Liddell & Scott & Jones. A Greek-English Lexicon. . Oxford. Clarendon Press. 1940. σελ. 652

749

ΤΑΚΗΣ ΝΑΤΣΟΥΛΗΣ: ΛΕΞΕΙΣ ΚΑΙ ΦΡΑΣΕΙΣ ΠΑΡΟΙΜΙΩΔΕΙΣ:ΑΣΤΕΡΙΑΣ:1995